

Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

EGZAMIN MATURALNY 2010

JĘZYK POLSKI

POZIOM ROZSZERZONY

Klucz punktowania odpowiedzi

MAJ 2010

Tworzenie informacji	Pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu
----------------------	--

I. ROZWINIĘCIE TEMATU

Za rozwinięcie tematu można uzyskać maksymalnie 26 punktów.

Temat 1. Porównaj obrazy życia ludzkiego przedstawione w podanych fragmentach. Zwróć uwagę na kreację osoby mówiącej oraz funkcję motywów czasu i natury.

1. Odkrycie zasady zestawienia tekstów, np.:
teksty z różnych epok o podobnym temacie. 1 p.
2. Przedstawienie kreacji osoby mówiącej w utworze *Żywoł człowieka poczciwego*, np.: 3 p.
  - a. doświadczoney gospodarz (szlachcic),
  - b. poucza współbraci o zasadach życia ziemskiego (moralizator, mentor),
  - c. zwraca się bezpośrednio do odbiorcy (apostroficzność, impresywność),
  - d. stosuje chwytę retoryczne (apostrofy, pytania retoryczne, wyliczenia...),
  - e. przyjmuje postawę refleksyjną (obserwator),
  - f. postrzega naturę jako dzieło Boga,
  - g. afirmuje rzeczywistość.
3. Przedstawienie kreacji osoby mówiącej w utworze *Prawiek i inne czasy*, np.: 3 p.
  - a. narrator trzecioosobowy,
  - b. obserwator świata przedstawionego,
  - c. porządkuje opisywany świat,
  - d. stosuje środki typowe dla liryki (np. metafory, uosobienia...),
  - e. kreuje świat,
  - f. odbiera świat zmysłowo,
  - g. odbiera świat symbolicznie.
4. Przedstawienie obrazu ludzkiego życia w utworze *Żywoł człowieka poczciwego*, np.: 4 p.
  - a. podlega zmianom zgodnym z naturą,
  - b. o jego kształcie decyduje Bóg (los),
  - c. daje radość (szczęście),
  - d. cechuje je spokój i harmonia,
  - e. dzieli się na naturalne okresy (młodość, dojrzałość, starość),
  - f. daje poczucie spełnienia (przykład gospodarza).
5. Przedstawienie obrazu ludzkiego życia w utworze *Prawiek i inne czasy*, np.: 4 p.
  - a. podlega (cyklicznym) zmianom,
  - b. oparte na antynomiach,
Czas jabłoni
  - c. dynamika (ruch),
  - d. ewoluowanie form (przekształcanie się),
  - e. niepokój,
  - f. wzrastanie,
  - g. oddawanie się marzeniom,
Czas gruszy
  - h. niezmienność,
  - i. spowolnienie zmian,
  - j. stabilność (spokój),
  - k. dorodność,
  - l. spełnianie się marzeń.

-
6. Określenie funkcji motywu czasu w utworze *Żywot człowieka poczciwego*, np.: 2 p.
a. unaocznia powtarzalność zjawisk w naturze (cykliczność),
b. obrazuje niezmienną naturę rządzących życiem człowieka i natury,
c. obrazuje różne etapy życia człowieka,
d. jest znakiem pogodzenia się człowieka z przemijaniem.
7. Określenie funkcji motywu czasu w utworze *Prawiek i inne czasy*, np.: 2 p.
a. ukazuje równoległość istnienia różnych bytów (czas człowieka, czas sadu),
b. pokazuje pozorną (brak) granicę między światem człowieka i światem przyrody,
c. obrazuje cykliczność (powtarzalność) zjawisk,
d. obrazuje zmienność (przemijalność) zjawisk.
8. Określenie funkcji motywu natury w utworze *Żywot człowieka poczciwego*, np.: 2 p.
a. współtworzy uniwersalny obraz życia człowieka,
b. obrazuje piękno świata, uroki życia,
c. objaśnia prawa rządzące życiem człowieka,
d. obrazuje trwałość (nienaruszalność) ustanowionego przez Boga porządku,
e. służy przekonaniu czytelnika, że akceptacja praw natury czyni człowieka szczęśliwym.
9. Określenie funkcji motywu natury w utworze *Prawiek i inne czasy*, np.: 2 p.
a. jest metaforą życia człowieka (sad),
b. objaśnia uniwersalne prawa rządzące życiem człowieka,
c. obrazuje uniwersalne zjawiska (np. społeczne, biologiczne),
d. obrazuje związek człowieka z naturą,
e. służy mityzacji świata przedstawionego (współtworzy opowieść objaśniającą świat),
f. współtworzy baśniowość świata przedstawionego (antropomorfizacja).
10. Podsumowanie, np.:
Dostrzeżenie podobieństw i różnic w obrazowaniu ludzkiego życia (autorzy ukazują podporządkowanie życia człowieka prawom natury, zauważają cykliczność zmian w naturze. Rej doradza, jak żyć, Tokarczuk zapisuje swoje obserwacje) oraz uwzględnienie funkcjonowania motywów czasu i natury. 3 p.
Dostrzeżenie podobieństwa i różnicy w obrazowaniu ludzkiego życia. 2 p.
Dostrzeżenie podobieństwa lub różnicy w obrazowaniu ludzkiego życia. 1 p.

Uwaga: za funkcjonalne wykorzystanie kontekstów przyznawano punkty z puli szczególnych walorów pracy.

Temat 2. Porównaj konwencje literackie podanych tekstów. Zwróć uwagę na wykreowane w nich przestrzenie i bohaterów literackich.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU

Za rozwinięcie tematu można uzyskać maksymalnie 26 punktów.

1. Odkrycie zasady zestawienia tekstów, np.: 3 p.
  - a. odmienne konwencje literackie,
  - b. opis sytuacji – sklepy, ich właściciele, subiekci,
  - c. właściciel sklepu jako postać centralna,
  - d. sklep jako miejsce szczególnie ważne dla narratora,
  - e. narracja pierwszoosobowa, subiektywna (retrospekcja).
2. Określenie przestrzeni w *Lalce*, np.: 3 p.
  - a. uporządkowana,
  - b. zamknięta,
  - c. powtarzalność, niezmienność, obraz statyczny,
  - d. sklep jako makrokosmos – bogactwo towaru,
  - e. sklep jako warsztat pracy,
  - f. przestrzeń wypełniona, część sklepu pogrążona w ciemności,
  - g. dzień.
3. Przedstawienie kreacji bohatera w *Lalce*, np.: 3 p.
  - a. czuwa nad sklepem,
  - b. karze i nagradza, wszystko widzi,
  - c. subiekci są mu posłuszni,
  - d. dobroduszny i surowy zarazem,
  - e. nie opuszcza swojego miejsca,
  - f. pogodzony ze światem,
  - g. panuje nad światem, ustanawia prawa, narzuca porządek,
  - h. opanowany,
  - i. sentymentalny stosunek narratora do starego Mincla.
4. Dostrzeżenie sposobów kreacji bohatera i przestrzeni w *Lalce*, np.: 3 p.
  - a. mimetyzm,
  - b. obrazowanie realistyczne,
  - c. epickość, szczegółowość opisu,
  - d. prostota języka, przejrzystość stylu.
5. Określenie przestrzeni w opowiadaniu *Noc wielkiego sezonu*, np.: 3 p.
  - a. symboliczne sensory uporządkowania przestrzeni (góra–dół),
  - b. przestrzeń nieciągła, labiryntowa,
  - c. dynamika, niepokój, rozgorączkowanie (przestrzeń przekształca się),
  - d. sklep jako szaniec broniący przed światem zewnętrznym (mikrokosmos, enklawa),
  - e. sklep jako warsztat twórczy, magazyn poezji, miejsce kreacji,
  - f. jasne światło lampy,
  - g. jesienna noc.
6. Przedstawienie kreacji bohatera w opowiadaniu *Noc wielkiego sezonu*, np.: 3 p.
  - a. patriarcha, prorok (zestawiony z biblijnym Jakubem),
  - b. obdarzony nadludzkimi zdolnościami – wewnętrzny słuch, natchniony, wizjonerski, twórczy,
  - c. osamotniony, subiekci opuścili go (motyw zbuntowanych aniołów),
  - d. pełen gniewu, emocji,
  - e. dynamiczny,
  - f. szalony,

- g. w opozycji do świata i tłumy,
h. wieloznaczność opozycji: ojciec – tłum kupujących (np. jednostka – masa, poezja – proza codzienności, kreacjonizm – rutyna, wartości duchowe – materializm),
i. w zetknięciu z tłumem ponosi klęskę,
j. pełen lęku i fobii,
k. fascynacja narratora ojcem.
7. Dostrzeżenie sposobów kreacji bohatera i przestrzeni w opowiadaniu *Noc wielkiego sezonu*, np.: 5 p.
- a. odejście od mimetyzmu (np. oniryzm, kreacjonizm, mityzacja),
b. obrazowanie fantastyczne,
c. elementy groteski,
d. hiperbolizacja,
e. subiektywizm, ekspresyjność,
f. poetyckość ujęcia, metaforyczność,
g. emocjonalność,
h. odwołania do Biblii (np. walka z grzechem, jasności z ciemnością, góra Synaj, Kanaan, postać Mojżesza, klienci jako czciciele Baala),
i. plastyczność opisu (zmysłowość opisu).
8. Podsumowanie, np.:
Dostrzeżenie podobieństw i różnic w podanych fragmentach; dostrzeżenie związku poetyki portretowania świata z wymową fragmentów. 3 p.
Dostrzeżenie podobieństw i różnic w podanych fragmentach. 2 p.
Dostrzeżenie podobieństwa lub różnicy w podanych fragmentach. 1 p.

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; 2 p.
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka; 2 p.
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, 8 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 6 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, 4 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, 2 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia,
poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia),
na ogół poprawna interpunkcja. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0–4